

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан

природничо-географічного
факультету

Л.П. Міронець

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристичне краєзнавство

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Англійська мова)

мова навчання: українська

Погоджено

науково-методичною комісією
природничо-географічного факультету

«29» серпня 2025 р.

Голова _____

(Міронець Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Корнус Олеся Григорівна кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії Протокол № 1 від “28” серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'O. Kornus', is written over a horizontal line. The signature is stylized and cursive.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		72 год.	108 год
		Консультації:	
		год.	год
Загальна кількість годин – 120		Вид контролю: залік	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

встановлення сутності теорії туристичного краєзнавства, висвітлення туристичних ресурсів України в регіональному аспекті, ознайомлення студентів з природно- рекреаційними та історико-культурними туристичними ресурсами регіонів. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: *знати*:

- понятійний, категоріальний апарат та основні смислові значення туристичного краєзнавства;
- історію виникнення та закономірності розвитку туристичного краєзнавства;
- особливості районування території України,
- природний краєзнавчо-рекреаційний потенціал України, - види краєзнавчо-туристичних об'єктів України.

вміти:

- орієнтуватись у науковій та періодичній літературі із актуальних проблем дисципліни, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її;
- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;

- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;
- вільно володіти науково-теоретичними основами розвитку туристичного краєзнавства;
- володіти й використовувати методи й прийомами туристично-краєзнавчих досліджень;
- застосовувати джерельно-інформаційну базу для наукових досліджень і краєзнавчо-туристичної роботи;
- аналізувати туристично-краєзнавчий потенціал території дослідження.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з туристичного краєзнавства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, виділяє проблему, конструє гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями туристичних ресурсів, типологіями та іншими видами застосування знань, демонструє знання монографічної літератури, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом туристичного краєзнавства.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення туристичного краєзнавства при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.

60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом туристичного краєзнавства; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Разом	Сума
РОЗДІЛ 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	60	100
5	5	5	10	10	10	10	5		
Контроль самостійної роботи								40	
2	4	4	6	6	6	6	6		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспит, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та формами демонстрування результатів навчання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальне навчально-дослідне завдання, результати виконання практичних робіт, залік. Оцінювання знань, навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, контрольних робіт.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи туристичного краєзнавства

Тема 1.1. Історичний розвиток та сутність туристського краєзнавства. Історична періодизація туристського краєзнавства. Об'єкт, предмет, задачі та методи туристського краєзнавства. Загальна характеристика туристичних ресурсів України.

Тема 1.2. Київ - туристичний центр світового значення. Природно-рекреаційні та інфраструктурні ресурси Києва. Історико-культурні ресурси Києва. Виникнення і ранній розвиток міста. Київ у XIII-XVIII ст. Київ у XIX ст. Київ XX ст.

Тема 1.3. Туристичні ресурси Правобережної України. Туристичні ресурси історичної Київщини. Київська область. Черкаська область. Туристичні ресурси історичної Волині. Волинська область. Житомирська область. Рівненська область. Туристичні ресурси історичного Поділля. Вінницька область. Тернопільська область. Хмельницька область.

Тема 1.4. Туристичні ресурси Лівобережної України. Туристичні ресурси Чернігівської області. Туристичні ресурси Полтавщини.

Тема 1.5. Туристичні ресурси Слобожанщини. Харківська область. Сумська область.

Тема 1.6. Туристичні ресурси Західної України. Туристичні ресурси історичної Галичини. Львівська область. Івано-Франківська область. Туристичні ресурси Буковини. Туристичні ресурси Закарпаття.

Тема 1.7. Туристичні ресурси Степової (Південної) України. Одеська область. Миколаївська область. Херсонська область. Запорізька область. Донецька область. Луганська область. Дніпропетровська область. Кіровоградська область.

Тема 1.8. Туристичні ресурси Криму. Історико-культурні ресурси Криму. Природно-рекреаційні ресурси Криму.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
Тема 1. Історичний розвиток та сутність туристського краєзнавства	8	2	2	-	-	4	12					12
Тема 2. Київ - туристичний центр світового значення.	18	4	4	-	-	10	12					12
Тема 3. Туристичні ресурси Правобережної України.	18	4	4	-	-	10	16	2				14
Тема 4. Туристичні ресурси Лівобережної України.	12	2	2	-	-	8	16	2				14
Тема 5. Туристичні ресурси Слобожанщини.	18	4	4	-	-	10	18	2	2			14
Тема 6. Туристичні ресурси Західної України.	18	4	4	-	-	10	16		2			14
Тема 7. Туристичні ресурси Степової (Південної) України.	14	2	2	-	-	10	16		2			14

Тема 8. Туристичні ресурси Криму.	14	2	2	-	-	10	14					14
Усього годин	120	24	24	-	-	72	120	6	6			108

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма
1.	Історія становлення та розвитку краєзнавства в Україні	2
2.	Класифікація туристичних ресурсів	2
3.	Оцінка природні краєзнавчо-туристичних ресурсів України.	2
4.	Історико-культурні ресурси Києва	2
5.	Туристично-рекреаційний потенціал Лівобережної України	4
6.	Туристично-рекреаційний потенціал Західної України	4
7.	Туристично-рекреаційний потенціал Степової України	4
8.	Туристично-рекреаційний потенціал Криму	4
	Всього	24

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Аріон О. В. Рекреаційна географія: парадигми та вектори розвитку: навчально методичний посібник до спецкурсу для студентів освітнього рівню «магістр» спеціальності 106 - Географія (електронне видання). К., 2023. 93 с.
<https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2023/12/rekreaczijna-geografiya-paradygmy-nmk-arion.pdf>
2. Гринюк Д. Ю. Туристичне краєзнавство: Гадяч та його околиці : навч. посіб. / Д. Ю. Гринюк, І. О. Степанець, О. В. Борисова. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2022. – 124 с. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/25041>
3. Доценко А. І. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. / А. І. Доценко. – Київ: Ун-т «Україна», 2022. 128 с.
http://195.20.96.242:5028/kvymurl-s/docs/Tyrustuchne_krajeznastvo.pdf
4. Любіцева, О., & Кочеткова, І. (2021). Туристичне краєзнавство: сутність, методи, значення. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм, 4(2), 138–148. <https://doi.org/10.31866/2616-7603.4.2.2021.249692>
5. Туристське краєзнавство з основами безпеки в туризмі: хрестоматія до вивчення дисципліни (для здобувачів ОР Бакалавр спеціальності 242 «Туризм») / укл.Винниченко І.І. – 2022. – 1113 с.
<https://drive.google.com/file/d/1dZBJe565G0KMdk1YqpcqD1oieugOSxJ9/view>
6. Natural world heritage conservation and tourism: a review» (Nature-type огляд, 2023).
https://www.nature.com/articles/s40494-023-00896-6?utm_source=chatgpt.com

Додаткові:

1. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2018. 372 с.
2. Любіцева, О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2017. 369 с.

3. Корнус А.О., Корнус О.Г., Сюткін С.І. Виробничий туризм у Сумській області: передумови та перспективи розвитку // «Сучасні процеси трансформації у бізнесі та виробництві: теорія, методологія, практика» : колективна монографія / Нац. металург. академія України; за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. Дніпро: Журфонд, 2019. Розділ 4. С. 401-434. <https://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1827>
4. Корнус О. Г., Корнус А. О., Данильченко О.С., Сюткін С.І., Нешатаєв Б.М. Екскурсія як одна з форм викладання навчальної дисципліни «Краєзнавство» // Подільський регіон: виклики ХХІ століття (географічні аспекти): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 25 квітня 2017 р.). Тернопіль: Крок, 2017. С. 237-242.
5. Сідоров М. В., Юрченко О. Є., Юрченко С. О. Україна на світовому ринку туристичних послуг : сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 256 с. https://karazinbook.com/sites/default/files/books/yrchenko_ukr.pdf
6. Скубій І. В. Туристичний потенціал місць історичної пам'яті в Україні. <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/view/131585>
7. Siutkin S. Resources and opportunities for the development of event tourism in Ukraine/ S. Siutkin, A. Kornus, O. Kornus, O. Danylchenko // Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii. – 2017. – Tom 11. Rocznik VI. No 1. <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ekon-element-000171581264>

Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=3171> – дистанційний курс в Moodle. 2. Державна служба туризму та курортів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourizm.gov.ua
3. Про туризм: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
4. Українські Карпати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.karpaty.com.ua
5. Туристична бібліотека // <http://tourlib.net/>
6. Атлас печер України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://speleo.land.kiev.ua/atlas-caves.html>
7. Природа України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nature.land.kiev.ua/>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Відеоматеріали по темам курсу.
2. Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор).